

УСМЕНО ЗАВЕШТАЊЕ

За сачињавање усменог завештања потребно је да су наступиле изненадне, изузетне околности и да завешталац лично, због наступања таквих околности, није у могућности да сачини неки од писмених облика завештања, при чему оба услова морају бити кумулативно испуњена.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању тужилац се, са супругом и децом, током 2010. године уселио у стан који се налази у Н.С, а убрзо након тога његова породица се спријатељила са сада пок. Д.К, која је живела у стану поред њиховог, и која је због добрих међусобних односа, желела да се „ороди“ са њима и остави им стан. Иначе, Д.К је рођена 1938. године, а преминула је 07.11.2015. године. Имала је основно образовање и била је писмена, а након смрти супруга, живела је сама јер није имала децу, родбину и блиских пријатеља који би водили рачуна о њој.

На почетку пријатељства пок. Д.К и породице тужиоца њој није била потребна помоћ, јер је била покретна и бринула је сама о себи. Имала је проблема са срцем, притиском и ногом, узимала је редовно терапије и није било већих проблема око њеног здравственог стања, које се погоршало две године пред смрт и од тада су тужилац и његова супруга све више бринули о њој и обилазили је. Око 15.10.2015. године она је имала стомачних тегоба и тужилац је позвао хитну помоћ, одведена је у болницу где је задржана на прегледу, да би након 1-2 дана тужилац позван да дође по њу, с обзиром да она није пристала на хитан хируршки захват. Тада јој је преписан посебан режим исхране, није могла да устане из кревета и комплетну помоћ и негу су јој пружали тужилац и његова супруга. Од тада су тужилац и Д.К. почели да причају како би могли да уобличи њену вољу да му остави стан. Пре свега су разматрали могућност закључења уговора о доживотном издржавању, па је у ту сврху урађен налаз од стране неуропсихијатра од 27.10.2015. године у ком је констатовано да она нема знакова душевног поремећаја, душевног обољења, као ни деменције. Међутим, овај уговор није сачињен јер је Д.К. мислила да има још довољно времена за његово сачињавање, а потом јој се здравствено стање погоршавало и имала је прегледе све до њене смрти.

Дана 02.11.2015. године тужилац је одвео Д.К. на преглед код васкуларног хирурга где јој је урађен доплер крвних судова и предложена ампутација ноге, на шта она није пристала. Одмах након прегледа Д. је рекла тужиоцу да жели да му остави стан. По повратку у стан она је рекла тужиоцу да позове комшиницу, тужиочевог пријатеља и његову супругу, који су били у тужиочевом стану, јер је желела да у њиховом присуству да изјаву да хоће да тужиоцу остави стан. Тужилац је тако и учинио, наведена лица су дошла у стан Д.К. и она им је саопштила да не жели да јој се ампутира нога и да стан у ком живи оставља тужиоцу, као и да жели да они ову изјаву потврде пред судом. Након тога њено здравствено стање је било све лошије, стално је лежала и о њој су бринули тужилац и његова супруга и мајка. Иако је била непокретна, исцрпљена, све време је била свесна све до смрти 07.11.2015. године. Пред Основним судом у Новом Саду, у поступку РЗ 11/17, на рочишту одржаном 14.03.2017. године саслушани су наведени сведоци усменог завештања. У оставинском поступку иза пок. Д.К. који је вођен пред Основним судом у Новом Саду под бројем О. 5898/17, након што је завештајни наследник – овде тужилац предао суду изјаве тестаменталних сведока, суд је исте прогласио, па је усмено завештање пок. Д.К. проглашено на истом рочишту, а тужилац је дао наследничку изјаву којом је признао пуноважним усмено завештање покојне и прихватио се наслеђа по истом. Након што је поступајући судија

туженој доставио на изјашњење копију записника са одржаног рочишта, тужена је оспорила постојање усменог тестаента, те је донето решење којим је оставински поступак прекинут, а завештајни наследник упућен на парницу против Републике Србије.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови закључили да нису испуњени услови за пуноважност усменог завештања који је пок. Д.К. сачинила, тако што је своју последњу вољу усмено изразила пред три истовремено присутна сведока, а разлоге за такву одлуку у свему прихвата и Врховни касациони суд.

Усмено завештање из члана 110. Закона о наслеђивању се може сачињавати само ако се завешталац нашао у неким изузетним околностима, због којих није био у могућности да сачини неки од писмених облика завештања. То значи, да би завешталац имао услове да сачини усмено завештање потребно је да су наступиле изненадне, изузетне околности и да он лично, због наступања таквих околности, није у могућности да сачини неки од писмених облика завештања. Оба услова морају бити кумулативно испуњена. При томе, завешталац се не може одредити за сачињавање усменог завештања само зато што му је то погодније, уколико не постоје овакве околности. Болест и животно доба завештаоца, сами за себе, не могу се сматрати као изузетне прилике, ако је, према месту где је завешталац живео и према средини у којој се кретао, објективно и субјективно имао могућности да састави неки од писмених облика завештања (својеручно, писмено завештање пред сведоцима или судско завештање).

У конкретном случају, правилно су нижестепени судови закључили да здравствено стање сада пок. Д.К. које је указивало да је тешко оболела особа, с обзиром на остале околности (да је била писмена, могла да покреће руке и говори, све време је била свесна) није представљало изузетну прилику у свакодневном животу, због чега она није могла да сачини неки од писмених облика завештања. Ово нарочито имајући у виду и околност да је она хтела да са тужиоцем закључи уговор о доживотном издржавању, али је сматрала да има још довољно времена за његово сачињавање.

Супротно наводима ревизије, сама болест завештаоца се не може сматрати као изузетна прилика за састављање усменог завештања, већ само нагло погоршање здравственог стања због ког завешталац није у могућности да потпише писмено завештање. Постојање изузетних околности се процењује у сваком конкретном случају, па одлуке Врховног суда Србије на које се указује у ревизији не утичу на другачију одлуку, с обзиром да је у поступку утврђено да је сада пок. Д.К. могла да сачини неки од писмених облика завештања или да закључи са тужиоцем уговор о доживотном издржавању, што није учинила.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе изјављене ревизије којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Тужилац није успео у ревизијском поступку, па нема право на трошкове ревизијског поступка које је тражио и определио у ревизији, у смислу члана 153. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1. и члана 165. Закона о парничном поступку.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 46/2021 од 30.6.2021. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 7.12.2021. године)